

Tampereen seudun ammattiopisto Tredun päihdeettömyyssuunnitelma 2024–2027

Sisällys

1. Lähtökohtia
2. Ehkäisevä päihdetyö
 - 2.1. Peliriippuvuus ja muut toiminnalliset riippuvuudet
3. Tupakkatuotteet
 - 3.1. Menettelytavat Tredussa tupakkalain noudattamiseksi
4. Toimintaohje päihdetilanteessa
 - 4.1. Varhaisen puuttumisen malli
 - 4.1.1. Tilanteen selvittäminen/puheeksi ottaminen
 - 4.1.2. Päihdehoidon tarpeen arviointi ja hoitoonohjaus
 - 4.1.3. Jatkoimenpiteet ja seuranta
 - 4.2. Päihtyneenä esiintyminen oppilaitoksessa tai sen järjestämässä tilaisuudessa
 - 4.2.1. Välittömät toimet ja jatkoimenpiteet
 - 4.3. Huumausainetestaus ammatillisessa koulutuksessa
 - 4.3.1. Huumausainetestaukseen velvoittaminen
 - 4.3.2. Seuraamukset positiivisesta huumausainetestituloksesta
 - 4.3.3. Opiskelijan kieltäytyminen huumausainetestistä koskevan todistuksen esittämisestä
 - 4.4. Päihteiden hallussapito ja myynti
5. Liitteet
 - Liite 1 Puheeksi ottaminen
 - Liite 2 Miten tunnistaa päihtymystila
 - Liite 3 Varhaisen puuttumisen toimintamalli ammatillisessa koulutuksessa
 - Liite 4 Tiedonsiirtolomake terveydenhuollolle – opiskelija veloitettu esittämään huumausainetestistä koskeva todistus
 - Liite 5 Päihteiden hallussapito ja myynti ammatillisessa oppilaitoksessa
 - Liite 6 Päihtynyt opiskelija ammatillisessa oppilaitoksessa, oppimisympäristössä tai oppilaitoksen järjestämässä tilaisuudessa
 - Liite 7 Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta (673/2017) Ammatilliset tutkinnot ja osaamisalat, joihin sovelletaan opiskeluoikeuden peruuttamista koskevaa ammatillisen koulutuksen lain 81 § säädöstä
 - Liite 8 Opetushallituksen päätös SORA-tutkintoja (ratkaisuja soveltumattomuuteen) ja osaamisaloja opiskelemaan otettavien terveydentilaa koskevista vaatimuksista
 - Liite 9 Suunnitelma kurinpitokeinojen käytöstä ja menettelytavoista Tredussa
 - Liite 10 Yhteystiedot päihdetilanteiden ratkaisemisen tueksi

1. Lähtökohtia

Lainsäädäntö määrittää jokaiselle oikeuden turvalliseen opiskeluympäristöön (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 80 §), jossa ei esiinny päihteiden tarjontaa tai päihteiden vaikutuksen alaisena olevia henkilöitä.

Opiskelijalla on velvollisuus noudattaa oppilaitoksen järjestyssääntöjä ja työturvallisuussäädöksiä: päihtyneenä esiintyminen ja päihteidenkäyttö oppilaitoksessa, oppilaitoksen järjestämissä tilaisuuksissa ja työssäoppimispaikoilla on kielletty (Työturvallisuuslaki 738/2002, Huuhausainelaki 373/2008, Päihdehuoltolaki 41/1986, Alkoholilaki 1102/2017, Tupakkalaki 549/2016).

Päihteellä tarkoitetaan kaikkia päihdyttäviä aineita: alkoholia, lääkkeitä ja huumeita. Ohjeistus koskee lisäksi tupakka- ja nuuskatuotteita.

Toimintaohjeen lähtökohtana on

- opiskelijan kasvun ja kehityksen tukeminen
- yhteisvastuullinen oppilaitosyhteisön hyvinvointi
- päihteettömyys ja ennaltaehkäisevä päihdetyö
- varhainen päihteidenkäytön tunnistaminen ja käyttöön puuttuminen sekä tarvittavien palveluiden piiriin ohjaaminen.

Toimintaohjetta päivitetään säännöllisesti ja ohjeistus koskee Tampereen kaupungin järjestämää ammatillista koulutusta, tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA-koulutus) sekä Tredun järjestämää aikuisten perusopetusta. Suoritettaessa TUVA-koulutuksessa ammatillista tutkinnon osaa, tulee opiskelijaan sovellettavaksi huumetestausta sekä SORA-koulutuksia koskevat säädökset.

2. Ehkäisevä päihdetyö

Päihteidenkäytön ennaltaehkäisy kuuluu oppilaitoksen koko henkilöstölle. Toiminta on osa oppilaitoksen toimintaa opetuksessa ja oppimistilanteissa. Oppilaitoksen tehtävänä on myös tiedottaa opiskelijoille sekä huoltajille hyvinvointialueen, kuntien sekä eri toimijatahojen järjestämistä palveluista sekä tarvittaessa ohjata näiden järjestämien palvelujen piiriin.

Ennaltaehkäisevä päihteettömyyteen kannustava työ on myös oppilaitoksen ulkopuolelle ulottuvaa moniammatillista yhteistyötä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan oppilaitosten ehkäisevä päihdetyö koostuu mm.

- terveen kasvun ja kehityksen tukemisesta
- terveen ja turvallisen oppimisympäristön edistämisestä: oppilaitokset ovat päihteettömiä ja savuttomia oppimisympäristöjä
- päihdeopetuksesta ja -kasvatuksesta: päihteiden ehkäisyä koskevat oppilaitoksen suunnitelmat, terveystiedon tunnit ja muiden soveltuvien oppiaineiden tunnit, koulutukset henkilökunnalle ja opiskelijoille

- hyvästä yhteistyöstä huoltajien ja kotien kanssa; vanhemmille ja huoltajille tiedotetaan asiasta vanhempainilloissa sekä Wilman kautta tiedotteilla, annetaan tukea huoltajille rajojen asettamisessa ja vanhemmuudessa
- opetuksen tuesta, joka auttaa etenemään opinnoissa, opintojen etenemisen ja poissaolojen seuranta
- opiskelijahuollon moniammatillisesta yhteistyöstä, opiskeluterveydenhuollon tuesta sekä terveystarkastuksista
- varhaisesta puuttumisesta päihteidenkäyttöön ja palveluista tiedottamisesta
- yhteistyöstä päihdepalvelujen kanssa
- yhteistyöstä muiden paikalliseen ehkäisevän päihdetyön verkostoon kuuluvien ammatti- ja kansalaistoimijoiden kanssa
- vapaa-ajan toiminnasta; oppilaitoksen, kuntien sekä eri toimijoiden järjestämää vapaa-ajan toimintaa

Ehkäisevää päihdetyötä on myös

- päihdeongelmaisen kohtaamiseen, hoitoon motivointiin ja hoitoonohjaukseen liittyvän koulutuksen järjestäminen henkilöstölle
- riittävien ja tarvittavien palvelujen saatavuus hoitoon hakeuduttaessa
- ammatillisen koulutuksen tutkintokohtaisten terveydentilavaatimusten huomioon ottaminen
- kouluterveyskyselyn tulosten huomioiminen ja hyödyntäminen

Päihteiden käytön ennaltaehkäisyn suunnitelma päivitetään säännöllisesti osana koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmaa opiskeluhuoltoryhmässä, ja se käsitellään koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltoryhmässä. Lisäksi toimipisteiden opiskeluhuollon ohjausryhmissä suunnitelma käsitellään lukuvuosittain ja suunnitelma myös jalkautetaan henkilöstön työn tueksi.

2.1. Peliriippuvuus ja muut toiminnalliset riippuvuudet

Toiminnallisia riippuvuuksia kehittyä tyypillisesti liittyen sellaisiin käyttäytymismuotoihin, jotka lyhyellä tähtämellä ovat palkitsevia, kuten pelaamiseen, internetin käyttöön, seksiin tai shoppailuun. Suomessa rahapelaaminen kohtalaisen riskin tai ongelmapelaamisen tasolla on lisääntynyt (Suomalaisten rahapelaaminen- tutkimus). Peliriippuvuus voi kohdentua sekä rahapelaamiseen että videopeleihin. Rahapelaamisessa nopeiden voittojen tai tappioiden muodostuminen altistavat riippuvuuden kehittymiselle, joka johtaa helposti taloudellisiin vaikeuksiin ja samalla tuottavat jatkuvuutta pelikierteelle. Riippuvuustasoinen rahapelaaminen tuottaa taloudellisia, sosiaalisia ja psyykkisiä ongelmia. Videopeli- ja nettiriippuvuudessa haittoja voi ilmetä sosiaalisissa suhteissa tai opiskelussa ajan käytön ja ajatusten keskittyessä pelaamiseen.

Ongelmallinen pelaaminen vaikeuttaa koulunkäyntiä tai työtä. Pelaaminen käy hallitsemattomaksi pelaaminen aiheuttaa toistuvasti ristiriitoja läheisten kanssa, pelaamista on hankala lopettaa tai se vie alkaa viemään kohtuuttomasti aikaa.

Ongelmallisen digipelaamisen tunnuspiirteitä ovat esimerkiksi pelaamisesta johtuvat:

- Vaikeudet suoriutua työstä tai perusteettomat poissaolot
- Vaikeudet edetä opinnoissa tai selviytyä niistä

- Erimielisyydet ja riidat läheisissä ihmissuhteissa
- Unihäiriöt tai vuorokausirytmien häiriintyminen
- Arkivelvollisuuksien laiminlyönti
- Kiinnostuksen menettäminen muihin harrastuksiin ja vapaa-ajanviettopaikkoihin
- Kiinnostuksen menettäminen pelimaailman ulkopuolisiin ihmissuhteisiin ja sosiaalisten tilanteiden välttely
- Välinpitämättömyys omasta hyvinvoinnista (esim. liikunnan puute, ravinnon määrä tai laatu)
- Lisääntynyt ahdistuneisuus, alakuloisuus tai muut negatiiviset tunnekokemukset (digipelirajaton.fi)

Peliongelman liittyy

- pelaamisen lopettaminen on vaikeaa, pelaamisen salaaminen muilta ja käytettyjen rahasummien valehtelu
- läheisiltä lainaaminen tai pikavippien ottaminen, jotta olisi rahaa pelata
- pelaamiseen liittyvät riidat, häpeän tai syyllisyyden tunteminen pelaamisesta (Mielenterveystalo)

Apuja peliriippuvuuteen:

[Vertaistukea peliongelman | Peluuri](#)

[Restart-ohjelma videopelaajille | Peluuri](#)

[Vertaistukea rahapelaajille ja läheisille | Pelirajaton](#)

3. Tupakkatuotteet

Tupakkatuotteiden käyttö ja alle 18-vuotiaiden osalta myös hallussapito on kiellettyä toisen asteen oppilaitoksissa. Tupakointikielto koskee iästä riippumatta kaikkia opiskelijoita, oppilaitoksen henkilökuntaa ja vierailijoita.

Tupakkatuotteiksi lasketaan myös tupakkajäljitelmät, tupakan vastikkeet, nuuska ja sähkötupakka. Tupakoida ei saa Tupakkalain (549/2016) 74 §:n perusteella:

- 1) rakennuksen, kulkuneuvon tai muun vastaavan paikan sisätiloissa, jotka ovat yleisön tai työntekijöiden käytettävissä taikka elinkeinotoiminnassa tuotettujen tai julkisten palvelujen tarjoamista varten asiakkaiden käytettävissä;
- 2) ulkotiloissa järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa tai katsomoissa taikka muissa tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetuissa tiloissa, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan;
- 3) päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten ulkotiloissa.

Savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa.

Oppilaitoksen henkilökunnalla on velvollisuus valvoa tupakkalain noudattamista oppilaitoksissa ja tiedottaa siitä opiskelijoita.

3.1. Menettelytavat Tredussa tupakkalain noudattamiseksi

Johtaja ammatillinen koulutus /koulutusjohtaja /koulutuspäällikkö tai opettaja voi työpäivän aikana ottaa haltuunsa alle 18-vuotiaalta opiskelijalta tupakkatuotteen, nikotiininesteen tai sitä sisältävän sähkösavukkeen. Haltuun otetut tuotteet on työpäivän jälkeen luovutettava opiskelijan huoltajalle.

Yli 18-vuotiaalla opiskelijalla on oikeus pitää hallussaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, mutta ei käyttää niitä oppilaitoksen alueella.

Tredun Järjestyssääntöihin sisältyy toimintaohjeistus tupakkalain noudattamisesta ja valvonnasta. Toistuvasta piittaamattomuudesta tupakkalain noudattamisessa voidaan noudattaa tupakkalain 113 §:ä tupakointirikkomuksesta:

Joka tahallaan yleisen kulkuneuvon, sisätilan tai ulkoalueen haltijan tai hänen edustajansa taikka yleisen tilaisuuden järjestäjän tai siellä järjestyksenvalvojana toimivan taikka valvontaviranomaisen huomautuksesta huolimatta jatkaa tupakointia sisätilassa tai ulkoalueella, jossa tupakointi on 74 § 1 momentin mukaan kielletty, on tuomittava tupakointirikkomuksesta sakkoon. Sakon määrä poliisiviranomainen.

4. Toimintaohje päihdetilanteessa

4.1. Varhaisen puuttumisen malli

4.1.1. Tilanteen selvittäminen/puheeksi ottaminen

Liitteessä 1 annetaan ohjeita päihteidenkäytön puheeksi ottamisesta opiskelijan kanssa. Varhaisen puuttumisen toimintamalli ammatillisessa koulutuksessa on esitetty liitteessä 3.

4.1.2. Päihdehoidon tarpeen arviointi ja hoitoonohjaus

Opiskeluterveydenhuollossa arvioidaan opiskelijan hoidon tarve ja tehdään hoitosuunnitelma. Tarvittaessa opiskelija ohjataan erityispalveluihin. Siinäkin tapauksessa opiskeluterveydenhuolto seuraa opiskelijan opiskelukykyä. Tarvittaessa järjestetään yhteinen tapaaminen, jossa ovat mukana opiskeluterveydenhuollon ja oppilaitoksen edustaja sekä opiskelija.

Oppilaitoksesta voidaan myös olla yhteydessä tai ohjata nuorta ottamaan yhteyttä Pirkanmaan hyvinvointialueen mielenterveys- ja päihdepalveluihin, joiden yhteystiedot löytyvät esimerkiksi tästä linkistä (Liite 10) [Mielenterveys- ja päihdepalvelut - pirha.fi](#)

4.1.3. Jatkotoimenpiteet ja seuranta

Hoitoonohjauksen jälkeen kuraattori ja terveydenhoitaja arvioivat yhteistyössä hoitotahon kanssa opiskelijan opiskelukykyä. Hoitava lääkäri arvioi opiskelijan sairasloman tarpeen. Opiskelija voi sairasloman vuoksi hakemuksesta keskeyttää määräaikaista opiskeluoikeutensa tai hakea keskeytystä oppivelvollisuuden suorittamiseen. Jos opiskelija ei sitoudu hoitoon ja päihdeongelma jatkuu, voidaan lainsäädännössä todetuina edellytyksinä koulutuksen järjestäjä taholta käynnistää kurinpitotoimet. Kurinpitotoimina voivat olla kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen. Opiskeluoikeus voidaan peruuttaa SORA-tutkinnoissa, mikäli opiskelija ei terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään täytä opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä, opiskelun esteitä ei voida kohtuullisin toimin poistaa, eikä opiskelijaa voida ohjata suorittamaan muuta tutkintoa tai koulutusta. Opiskelijalle voidaan antaa kirjallinen varoitus, mikäli huumausainetestauksen perusteella todetaan, että opiskelija on käyttänyt huumausaineita muihin kuin lääkinällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt.

Koulutuksen järjestäjä voi määrätä SORA-tutkintoa (SORA=ratkaisuja soveltumattomuuteen) opiskelevan opiskelijan terveydenhuollon tarkastukseen, jos hänellä epäillään olevan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka, jonka perusteella hänen opiskeluoikeutensa voitaisiin peruuttaa. Terveydenhuollon ammattihenkilöt päättävät tarvittavista tutkimuksista tutkintokohtaisten terveydentilavaatimusten toteutumisen arvioimiseksi. Koulutuksen järjestäjä vastaa tällöin kustannuksista. Lääkäri antaa lausunnon, josta ilmenee, pidetäänkö opiskelijaa sopivana jatkamaan tutkinnon suorittamista.

4.2. Päihtyneenä esiintyminen oppilaitoksessa tai sen järjestämässä tilaisuudessa

Toimintaohjeistus löytyy liitteestä 2 *Miten tunnistaa päihtymystila* sekä liitteestä 6 *Päihtynyt opiskelija ammatillisessa oppilaitoksessa, oppimisympäristössä tai oppilaitoksen järjestämässä tilaisuudessa*.

4.2.1. Välittömät toimet ja jatkotoimenpiteet

Mikäli opiskelijan epäillään olevan alkoholin, huumausaineen tai muun päihteen vaikutuksen alaisena oppilaitoksen sisä- tai ulkotiloissa, oppilaitoksen järjestämässä tilaisuudessa tai opiskelija-asuntolassa, muussa oppimisympäristössä tai työssäoppimispaikalla, päihtymyksen havainnut henkilö pyytää välittömästi tilanteen todentamiseksi toisen työntekijän paikalle.

Näyttöä opiskelijan päihtymyksestä pidetään luotettavana, jos kaksi henkilökunnan edustajaa on todennut päihtymyksen tai toimintakyvyn alentuman. Oppilaitoksessa ei voida käyttää alkometriin puhallutusta päihtymyksen toteamisessa.

Päihtynyt opiskelija poistetaan oppilaitoksesta ja varmistetaan opiskelijan turvallinen kotiin pääsy. Tapahtuma kirjataan Wilmaan Ohjaus ja tuki- välilehden toimenpiteisiin. Alle 18-vuotiaan opiskelijan osalta päihtymyksen havainnut henkilö tai ryhmänohjaaja ilmoittaa huoltajalle tapahtumasta ja pyytää noutamaan nuoren kotiin. Huoltajalle ilmoitetaan myös lastensuojeluilmoituksen tekemisestä.

Jos huoltajaa ei tavoiteta, päihtymyksen ensimmäisenä havainnut henkilö soittaa sosiaalipäivystykseen ja tekee lastensuojeluilmoituksen.

Yli 18-vuotias opiskelija ohjeistetaan poistumaan ja varmistetaan, ettei hän lähde ajamaan moottoriajoneuvolla.

Mikäli opiskelija käyttäytyy uhkaavasti tai mikäli hän on niin vahvasti päihtyneenä, ettei häntä voi päästää lähtemään turvallisesti, otetaan yhteyttä poliisiin.

Koulutuspäällikkö ja oppisopimuskoulutuksessa opiskelevan osalta oppisopimuspäällikkö tarkastavat täyttyvätkö huumausainetestiin ohjaamisen kriteerit (4.3.1.).

Jatkotoimenpiteinä:

- opiskelija ohjataan toimipisteen kuraattorille tai terveydenhoitajalle (selvitys tilanteesta /hoitoonohjaus
- opiskeluoikeus voidaan evätä enintään kolmeksi päiväksi (ks. tarkemmin liite 9)
- käynnistetään varhaisen puuttumisen malli epäiltäessä päihdehäiriötä (liite 3)

4.3. Huumausainetestaus ammatillisessa koulutuksessa

Huumausainetestaukseen liittyvät säännökset koskevat ammatillisen koulutuksen kaikkien alojen opiskelijoita. Koulutuksen järjestäjä tiedottaa opiskelijaksi hakeutuville, millaisissa opintoihin liittyvissä tilanteissa opiskelija voidaan velvoittaa esittämään huumausainetestiä koskeva todistus. Seuraukset positiivisesta huumausainetestistä riippuvat tutkintoalasta. Mikäli opiskelija ei sitoudu hoitoon ja päihdeongelma jatkuu, käynnistetään kurinpitotoimet kurinpito-ohjeen mukaisesti. Kurinpitotoimina voivat olla kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen. Niin sanotuilla SORA-aloilla positiivinen huumetestaustulos voi johtaa opiskeluoikeuden pidättämiseen tai peruuttamiseen.

SORA-aloja ovat tutkinnot, jotka liittyvät asiakas- tai potilasturvallisuuteen, liikenteen turvallisuuteen tai alaikäisten turvallisuuteen. Näillä aloilla päihteiden ongelmakäyttö ja päihderiippuvuus voivat olla terveydentilaesteitä. Liitteessä 7 on lueteltu SORA-tutkinnot. Opetushallituksen päätös SORA-tutkintoja ja osaamisaloja opiskelemaan otettavien terveydentilaa koskevista vaatimuksista on liitteenä 8.

Hakijoita ja opiskelijoita tiedotetaan tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista ja muista opintojen edellytyksistä Tredun nettisivuilla ja opiskelijaksi valituille myös Wilman kautta.

OMA-opettaja informoi opintojen aikana huumausainetestauksesta ja niiden seurauksista yhteistyössä muun henkilöstön kanssa. Asiasta tiedotetaan myös Wilmassa.

4.3.1. Huumausainetestaukseen velvoittaminen

Huumausainetestaukseen velvoittaminen koskee kaikkia ammatillisen koulutuksen opiskelijoita. Tredussa huumausainetestaukseen velvoittaminen ei kuitenkaan koske aikuisten perusopetuksen opiskelijoita. TUVA-koulutuksen opiskelijoita velvoittaminen voi koskea tilanteissa, joissa opiskelija

suorittaa ammatillisen tutkinnon osaa ja tällöin voi tulla sovellettavaksi myös SORA-koulutuksia koskevat säädökset.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjä (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 84 §) voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestiä koskevan todistuksen,

1. jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä, työssäoppimisessa tai harjoittelussa TAI että opiskelijalla on riippuvuus huumeista JA
2. Lisäksi edellytetään, että testaaminen on välttämätöntä opiskelijan toimintakyvyn selvittämiseksi JA
3. opiskelija toimii tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagointikykyä JA
4. huumeiden vaikutuksen alaisena toimiminen tai huumeista riippuvaisena toimiminen ko. tehtävässä voi
 - a) vakavasti vaarantaa opiskelijan itsensä tai toisen hengen tai terveyden TAI
 - b) vakavasti vaarantaa liikenteen turvallisuutta TAI
 - c) vakavasti vaarantaa salassapitosäädöksiin suojattujen tietojensuojaa tai eheyttä TAI
 - d) merkittävästi lisätä koulutuksen järjestäjän tai korkeakoulun, harjoittelupaikan tai työssäoppimispaikan tai työnantajan hallussa olevien huumaus- tai lääkeaineiden laittoman kaupan tai leviämisen riskiä.

Jos ko. kriteerit täyttyvät, koulutuspäällikkö tekee asiasta päätöksen. Opiskelijasta täytetään huumausainetestiin velvoittamisesta liitteen 4 mukainen lomake, jossa kuvataan opiskelijan toimintakyvyn lasku ja mahdollinen havaittu päihtymystila (Tiedonsiirtolomake terveydenhuollolle) ja lomake toimitetaan opiskelijan välityksellä opiskeluterveydenhuoltoon. Opiskelija ohjataan opiskeluterveydenhuoltoon terveydenhoitajan vastaanotolle huumetestauslähetettä varten. Opiskeluterveydenhuoltoon soitetään asiasta. (Yhteystiedot löytyvät Pirhan SORA-kirjeestä oppilaitoksille, löytyy Taskusta.)

Oppilaitos varmistaa, että ohjattaessa opiskelija opiskeluterveydenhuoltoon terveydenhoitajan vastaanotolle huumetestauslähetettä varten opiskelijalla on kuvallinen henkilöllisyydestodistus. Henkilöllisyys tunnistetaan voimassa olevasta ajokortista, passista tai virallisesta kuvallisesta henkilökortista. Kuvallisia tunnisteita, joista puuttuu voimassaoloaika (mm. Kela-kortti), ei hyväksytä henkilöllisyyden tunnistamiseen.

Jos kuvallista tunnistetta ei ole mukana tai asiakasta ei voida muulla varmallalla keinolla tunnistaa (esim. saattaja) näytettä ei oteta. Tarvittaessa oppilaitoksesta voi lähteä saattaja todentamaan opiskelijan henkilöllisyyden.

Alaikäisten testattavien eli 16-vuotiaiden ja sitä vanhempien testattavien henkilöllisyyttä ei voi todistaa oma huoltaja. Mikäli testattavalla ei ole edellä mainittua kuvallista henkilöllisyydestodistusta, tunnistajana toimii saattaja tutkimuksen pyytävästä yksiköstä. Huoltaja voi tunnistaa alle 16-vuotiaan, ellei tutkimuksen pyytävä yksikkö edellytä tunnistusta edustajansa toimesta.

Oppilaitoksella on velvollisuus ilmoittaa alaikäisen opiskelijan huoltajalle huumausainetestiä koskevan todistuksen vaatimisesta. Opiskelija ei voi kieltää ilmoitusta. Opiskeluterveydenhuollossa tehdään päihtymystilan ja toimintakyvyn arvio. Opiskelijaa informoidaan huumausainetestauksesta ja informoinnin perusteella opiskelija päättää, suostuuko hän huumausainetestaukseen. Opiskeluterveydenhuolto laatii opiskelijalle lähetteen huumausainetestaukseen ja hänet ohjataan näytteenottoon (Fimlab Oy Kuninkaankulma Tampere).

Testitulosten saaminen kestää 14–30 vrk. Todistus huumausainetestin tuloksesta annetaan opiskeluterveydenhuollosta henkilökohtaisesti opiskelijalle, joka toimittaa sen koulutuspäällikölle. Opiskelija ei voi osallistua käytännön työtehtäviin testituloksen odotusaikana.

Riippumatta huumausainetestin tuloksesta opiskelijalle tehdään aina opiskeluterveydenhuollossa erityisen tuen tarpeen arvio ja tarvittaessa hänet ohjataan päihdehoitoon. Tredu vastaa huumausainetestauksesta aiheutuvista kustannuksista.

4.3.2. Seuraamukset positiivisesta huumausainetestituloksesta

Opiskelija ei voi osallistua työsuojelullisista syistä käytännön työtehtäviin positiivisen huumausainetestituloksen jälkeen. Opiskelijan mahdollisuus palata käytännön työtehtäviin arvioidaan yhteistyössä opiskeluterveydenhuollon kanssa. Arvio perustuu hoitoprosessiin. Hoitoprosessin aikana teoriaopiskelu voi jatkua sovitusti myös vaihtoehtoisin keinoin, jos se on mahdollista osaamistavoitteet huomioiden. Tämä on mahdollista vain silloin, jos opiskelija ei ole päihtynyt eikä hänellä ole vieroitusoireita päihteiden käytöstä.

Kun opiskelija on veloitettu huumausainetestiin ja hän antaa positiivisen testituloksen tai ei toimita todistusta, voidaan käynnistää kurinpitotoimet, jotka sisältyvät Ammatillisen koulutuksen lakiin ja on kirjattu Tredun kurinpito-ohjeeseen (kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen). Kirjallinen varoitus voidaan antaa opiskelijalle myös, mikäli opiskelija on huumausainetestiä koskevan todistuksen perusteella käyttänyt huumausaineita muihin kuin lääkinnällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt.

Mikäli opiskelija kieltäytyy testauksesta tai jättää menemättä testaukseen, toimitaan kuten positiivisen testituloksen suhteen ja jatkotoimenpiteet riippuvat siitä, onko kyseessä SORA-ala vai ei.

SORA-aloilla positiivinen testitulos johtaa opiskelijan terveyden ja toimintakyvyn tarkempaan seurantaan. Tällöin voi tulla harkittavaksi opiskeluoikeuden peruuttaminen Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön perusteella.

4.3.3. Opiskelijan kieltäytyminen huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisestä

Mikäli opiskelija kieltäytyy huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisestä, opiskelijalle voidaan antaa kirjallinen varoitus (ammattillisen koulutuksen lain 85 §).

4.4. Päihteiden hallussapito ja myynti

Liitteessä 5 on toimintaohjeet tilanteisiin, joissa epäillään tai on havaittu joko opiskelijalla olevan hallussaan päihteitä tai epäillään päihteiden myyntiä tai välitystä.

5. Liitteet

Liite 1 Puheeksi ottaminen

Liite 2 Miten tunnistaa päihtymystila

Liite 3 Varhaisen puuttumisen toimintamalli ammatillisessa koulutuksessa

Liite 4 Tiedonsiirtolomake terveydenhuollolle – opiskelija velvoitettu esittämään huumausainetestiä koskeva todistus

Liite 5 Päihteiden hallussapito ja myynti ammatillisessa oppilaitoksessa

Liite 6 Päihtynyt opiskelija ammatillisessa oppilaitoksessa, oppimisympäristössä tai oppilaitoksen järjestämässä tilaisuudessa

Liite 7 Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta (673/2017) Ammatilliset tutkinnot ja osaamisalat, joihin sovelletaan opiskeluoikeuden peruuttamista koskevaa ammatillisen koulutuksen lain 81 § säädöstä

Liite 8 Opetushallituksen päätös SORA-tutkintoja (ratkaisuja soveltumattomuuteen) ja osaamisaloja opiskelemaan otettavien terveydentilaa koskevista vaatimuksista

Liite 9 Suunnitelma kurinpitokeinojen käytöstä ja menettelytavoista Tredussa

Liite 10 Yhteystiedot päihdetilanteiden ratkaisemisen tueksi